
Władze miasta Tomaszowa Mazowieckiego na progu Niepodległości

W 2021 r. przypada 103. Rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości. Z tej okazji prezentujemy wystawę, która obrazuje kształtowanie się polskiej administracji i władz Tomaszowa Maz. w końcowym okresie okupacji niemieckiej oraz tuż po odzyskaniu przez Polskę niepodległości. Rola samorządu i władz na najniższych szczeblach administracji - choć często nie doceniana, stanowiła podwalinę pod budowę nowego, niepodległego Państwa Polskiego.

W związku z przedłużającą się wojną władze Niemiec i Austro-Węgier, chcąc pozyskać polskiego rekruta, wydały 5 listopada 1916 r. tzw. „Akt dwóch cesarzy”. Zapowiadały w nim utworzenie z ziem byłego Królestwa Polskiego państwa polskiego ściśle podporządkowanego Państwu Centralnym. Społeczeństwo polskie nie poparło tego aktu. W terenie zaczęto tworzyć polską administrację z zachowaniem jednak podległości władzom okupacyjnym. Z inicjatywy okupantów została utworzona Tymczasowa Rada Stanu, a następnie Rada Regencyjna. Tak kształtowały się początkowo centralne organy władzy, jednak wielką pracę w odzyskaniu niepodległości wnieśli mniej znani bohaterowie władz miejskich i gminnych.

W Tomaszowie Mazowieckim w wyniku przeprowadzonych w lutym 1917 r. wyborów kurialnych ukonstytuowała się 24 osobowa Rada Miejska. Jej przewodniczącym był Jan Kowalczewski, jego zastępcą Maurycy Halpern, a sekretarzem

Kazimierz Sadłowski. Od 27 marca jej przewodniczącym był Stanisław Narewski. Organem wykonawczym był Magistrat składający się na początku 1918 r. z 36 osób. Na jego czele stał burmistrz - od 19 lutego 1918 r. Polak Tadeusz Osiński. Zarząd miasta składał się z 6 osób: pierwszego i drugiego burmistrza oraz czterech ławników. Radni na posiedzeniu w dniu 12 listopada 1918 r. - będąc pod wrażeniem nastrojów rewolucyjnych w różnych częściach kraju i Europy, postanowili złożyć swe mandaty i do czasu wybrania w powszechnych wyborach nowej Rady Miejskiej, oddać władzę w mieście tomaszowskiej Radzie Delegatów Robotniczych. Sytuacja trwała krótko, ponieważ decyzja ta spotkała się z ostrą reakcją polskich już władz państwowych. Tomaszowska Rada Miejska na posiedzeniu w dniu 12 grudnia 1918 r. odwołała swoją uchwałę, ponownie podejmując pracę.

Dnia 13 grudnia 1918 r. ukazał się *Dekret o wyborach do rad miejskich na terenie byłego Królestwa Polskiego*. Organami samorządu miejskiego stawały się rady i magistraty. W miastach wielkości Tomaszowa Mazowieckiego wybierano radę liczącą 28 członków, która była organem uchwałodawczym. Organem wykonawczym był Magistrat. Na jego czele stał prezydent, który miał do pomocy zastępcę i kilku ławników. W Tomaszowie Mazowieckim pierwsze, w pełni demokratyczne, wybory do Rady Miejskiej odbyły się 9 marca 1919 r. W wybranej Radzie znalazła się jedna kobieta Eugenia Lukter, dwie osoby duchowne oraz lekarz. Najwięcej było robotników, tkaczy i ślusarzy. Na pierwszych posiedzeniach Rady wybrano nowe władze miasta. Prezydentem został Stanisław Gruszczyński (PPS), jego zastępcą Kazimierz Petrykowski (PPS) zaś ławnikami: Izaak Freundlich (syjonista), Marcelli Dietrich (PPS) i Hieronim Eberle (PPS). Przewodniczącym Rady został Karol Kotarski (PPS), jego zastępcą Wojciech Kamiński (PPS) a sekretarzem Aleksander Gawroński (NZR).

Zaprezentowane na wystawie dokumenty pochodzą z zasobu tomaszowskiego Oddziału APPT z zespołów: *Akta miasta Tomaszowa Mazowieckiego*, *Zbiór Plakatów i Druków Ulotnych* oraz *Zbiór Ikonograficzny i Fotograficzny*. Zapraszamy do zapoznania się z ekspozycją.

Zawiadomienie.

Posownie do § 49 Regulaminu wyborczego z dnia 1916 roku zawiadamiam, iż—jako na publicznem posiedzeniu Komitetu Wyborczego w dniu 23 lutego 1917 r. zono—wybory na radnych miejskich w Tomaszowie wynik następujący.
Wybrani zostali:

W kurji I-ej

lista № 11.

Radni miejscy:

1. Kowalczewski Jan, aptekarz,
2. Narewski Stanisław, lekarz,
3. Biernacki Michał, lekarz,
4. Sadłowski Kazimierz, nauczyciel.

Zastępcy:

1. Borowski Eugeniusz, sekretarz hypoteki,
2. Berezowski Wiktor, felczer,
3. Kurowski Michał, stolarz,
4. Chmielewski Antoni, piekarz.

W kurji II-ej

lista № 5.

Radni miejscy:

1. May Leon, pastor,
2. Müller Eugeniusz Alexander, fabrykant.

Zastępcy:

1. Knothe Oskar, właściciel browaru,
2. Stark August, właściciel domu,
3. Altenberger Hermann, właściciel domu,
4. Jähner Hermann, buchalter,

lista № 6.

Radni miejscy:

3. Kalinowski Kazimierz, kupiec,
4. Morgenstern Naftal, fabrykant,

Zastępcy:

1. Ludwig Grzegorz, tkacz,
2. Berezowski Wiktor, felczer,
3. Kurowski Michał, stolarz.

W kurji III-ej.

lista № 2.

Radni miejscy:

1. Halpern Maurycy, dyrektor,
2. Margulies Saul, właściciel fabryki,
3. Rzeszewski Markus, kupiec,
4. Bornstein Dawid, właściciel fabryki.

Zastępcy:

1. Bornstein Samuel, fabrykant,
2. Kryszek Jakób, kupiec,
3. Sieradzki Mordka, fabrykant,
4. Frankfurt Bernard, buchalter,

W Kurji IV-ej

lista № 9

Radni miejscy:

1. Klingner Edward, właściciel domu i farbiarni,
2. Scherch Oswald, właściciel domu.

Zastępcy:

1. Stark August, właściciel domu,
2. Knothe Oskar, właściciel browaru,
3. Altenberger Hermann, właściciel domu,
4. Henke August, kasjer,
5. Jähner Hermann, buchalter,

lista № 10.

Radni miejscy:

3. Kozikowski Aleksander, właściciel domu,
4. Goździk Jan, kupiec.

Zastępcy:

1. Ludwig Grzegorz, tkacz,
2. Chmielewski Antoni, właściciel domu,
3. Sawicki Franciszek, właściciel domu,
4. Lenczewski Maksymilian, właściciel domu,
5. Goździk Władysław, majster,

W kurji V-ej

lista № 7

Radni miejscy:

1. Bornstein Ignacy, fabrykant,
2. Silber Michał, fabrykant,
3. Aronsohn Artur, fabrykant,
4. Heymann Mieczysław, buchalter,

Zastępcy:

1. Silber Adolf, fabrykant,
2. Niemiec Maks, kupiec,
3. Norymberski Samuel, kupiec,
4. Hirszhorn Isaak, kupiec.

W kurji VI-ej

lista № 1.

Radny miejski:

1. Grzybowski Franciszek, majster.

Zastępcy:

1. Turski Franciszek, tkacz,
2. Piwowarski Stefan, malarz,
3. Lange Józef, tkacz,

lista № 8

Radni miejscy:

2. Biezuński Jakób, majster tkacki,
3. Richter Aleksander, robotnik,
4. Cychner Władysław, robotnik,

Zastępcy:

1. Frankfurt Bernard, buchalter,
2. Czamański Leon, fabrykant.

Tomaszów, dnia 24. lutego 1917 r.

Komisarz Wyborczy
Kästner.

Zastępca komisarza wyborczego
Tadeusz Osiński.

Zawiadomienie Komisarza Wyborczego z 24 lutego 1917 r. o wynikach wyborów do Rady Miejskiej.

Protokół pierwszego posiedzenia Rady Miejskiej z 14 kwietnia 1917 r.

22

GESCHAFTSORDNUNG FÜR DIE STADTVORORDNETEN
angenommen auf der Sitzung der Stadtverordnetenversammlung
der Stadt Tomaszow am 3. August 1917.
.....

§ 1.

Die Stadtverordnetenversammlung wählt aus ihrer Mitte für die Dauer eines Kalenderjahres einen stellvertretenden Stadtverordnetenvorsteher, einen Schriftführer und einen Stellvertreter desselben.

Die Dauer der Mandate der bei der ersten Organisationsversammlung für diese Ämter gewählten Personen, erlischt mit dem 1. Januar 1918.

Der Stadtverordnetenvorsteher, dessen Vertreter und der Schriftführer bilden das Präsidium.

§ 2.

Die Rechte und Pflichten des Stadtverordnetenvorstehers gehen infolge seiner Abwesenheit auf seinen Stellvertreter über.

§ 3.

Die Schriftführer erfüllen ihre Pflicht der Reihe nach, und zwar in der seitens des Präsidiums festgesetzten Ordnung.

§ 4.

Alle eingehenden Sachen werden von dem Vorsitzenden oder dessen Stellvertreter geöffnet und mit einem Vermerk versehen umgehend dem unter der Leitung des Präsidiums stehenden Büro der Stadtverordnetenversammlung, zwecks Eintragung in des Tagebuch überwiesen.

Der Beschlussfassung der Stadtverordnetenversammlung unterliegende Angelegenheiten werden durch das Präsidium den zuständigen Kommissionen überwiesen, dem Präsidium steht jedoch das Recht zu dringende Anträge auf die Tagesordnung der nächsten Stadtverordnetenversammlung, durch einen hierzu berufenen Referenten zu setzen.

§ 5.

Die Versammlungen finden in einem hierzu bestimmten Lokale
statt

Projekt Regulaminu Rady Miejskiej, 3 sierpnia 1917 r.

56

Do

Najdostojniejszej Rady Regencyjnej

Królestwa Polskiego

W W a r s z a w i e.

Rada Miejska i Magistrat Tomaszowa-Mazowieckiego składają hołd szczerym poczynaniom Najdostojniejszej Rady Regencyjnej, wyrażonym w manifestie z dnia 7-go października r.b., solidaryzując się z temi poczynaniami, oczekują szybkiego utworzenia jednolitego mocnego rządu polskiego, opartego na przedstawicielach wszystkich połączonych wreszcie kierunków politycznych, jak również oczekują zwołania konstytuancy.

Polska Zjednoczona, Najdostojniejsza Rada Regencyjna, Wojsko Polskie i Jedność Narodowa - niech żyją.

Rada Miejska i Magistrat

Do aktów

Pismo Rady Miejskiej i Magistratu z 17 października 1917 r. do Rady Regencyjnej.

Protokół z dnia 12 Listopada 1918

Obecni: H. Kowalewski, Kaimann, Zuber, Sadtawski, Kopitkowski,
Kowalewski, Górdzik, Kalinowski, Maj, Klingner, Müller,
Krasewski, Popowski, Margulis, Halpern

1) Do Komisji, która ma się zebrać w magistracie, dla
celu oburyszenia środków technicznych wymaganych
na celu rozpoczęcia robót publicznych w Tomarowie,
wybrano pp. J. Popkewicza, Müllera i Górdzika. -

Radni zadowolili się projektem następującym:
pudrowienie i rub. baraków oraz intymu. Budowanie
nowej se. ul. Górdzkiej do Mł. w. do R. do
budowy darsien dla młyniarskiej Tomarowskiej,
pudrowienie ulic, budowa mostu na R. do

2) Rada Miejska wywala się z miasta Tomarowa
do Kłodzka, aby się zebrać i zbawić do specjalnej
składowej dla najbardziej potrzebujących.

3) Rada Miejska przyjmuje wniosek burmistrza Driskiego
o razę na celu podwyższenie płacy wójtów i wójtów
o 1/3, paragraf od 1 Listopada 1918 r.

4) Rada Miejska przez akceptację przyjmuje wniosek
burmistrza Driskiego o podwyższenie płacy wójtów
o 1/3, paragraf od 1 Listopada 1918 r.

5) Rada Miejska wita radę robotniczą, aprobuje
ramienia Komitetu robotniczego, prawiąc na
wzorajszym posiedzeniu wraz z magistratem,
aprobując miasto na celach wojny.

Raduje się z energicznego przeprowadzenia
wolności miasto i okolic.

Składa się mandaty w jej ręce i wola na
wybranie rady miejskiej na radzie powiatowej
wyborów, o do tego czasu razgi się postanowione
przydzieleniem do robót publicznych, i w tym

Tomaszów dnia 22 stycznia 1918 roku.

Uchwały magistratu:

1. Urzędnikowi magistratu Łatońskiemu dozwolona jednorazowa zapomoga w sumie czterystu marek dla umieszczenia syna swego w lecznicy.
2. Pensje woźnych magistratu H. i J. Hermanów i P. Müllera podwyższone zostały na 90 marek, E. Nietza i J. Köhlera na 82 m.
3. Zapłata za usługi w klasach szkolnych (sprzątanie i opalanie) podwyższona została od 1. 2. 18. z 3 m. 50 f. na 6 marek od klasy.
4. Pensja (zasadnicza) nauczycieli i nauczycielek szkół elementarnych została od 1° lutego na nowo ustanowiona:
 - a) główni nauczycielowie, sto trzydzieści marek 130 m.
 - b) nauczycielowie przedpołudniowi, sto dwanaście m. 112 m.
 - c) nauczycielowie popołudniowi, osmdziesiąt siedem m. 87 m.
 - d) nauczycielki ręcznych robót, trzydzieści sześć m. 36 m.miesięcznie. Reszta pobrań pensji zostaje niezmienną. Wszelkie dalsze pretensje zostają

Tomaszów, dn. 12. XII 1918.

Magistrat rozpatrzył następujące sprawy:

X 1) rezygnacja Tawnika, p. J. Bornstema: wobec dobrowolnego
uwięzienia p. Bornstema - wchodzi na jego miejsce
p. inż. St. Furszchynski.

X 2) pensje w szpitalu: odczytało list R. D. Rob. # 42 z dnia
10-go b.m. w sprawie podwyżek w obu szpitalach
miejskich; proponowane podwyżki zatwierdzono,
a mianowicie braci będą: w szpitalu miejskim:
mężczyźni 20 m., kobiety 12 m., stróż nocny
30 m. tygodniowo, praca 1,5 m. dziennie;
w szpitalu tyfusowym: mężczyźni 25 m., kobiety
16 m. tygodniowo, praca 2 m. dziennie.

X 3) obchód Jana Kilińskiego: odczytało odczyt Polskiego
Klubu Mieszczańskiego; Magistrat zajęć się
tem nie może, - uchwalono odesłać go odczyt
do cechu szewców. dla porozumienia się z
innymi cechami.

X 4) świece i nafta: zamówiono u p. S. Goldmana cysternę
nafty po cenie M 3.25 za funt loco stacja

Tomaszów. Zezwie, leżących w Prowiantowni,
uchwalono sprzedać 100 kg. następującym koopera-
tywom: Straż Ogniowej, Lw. Robotników Wółkni-
słych, Linas Kacwdek. Łgodzie i Łgacnoici, - po
pięć marek za funt. Mydło z Prowiantowni
należy również sprzedać kooperatywom. Póź-
niej ję również wyzbycie się wina.

5) fiskharmonie w cerkwi: w cerkwi stoją dwie fiska-
monie, jedna należy do b. rejenta Łabuńskiego,
druga do parafii Śwangelickiej, - uchwalono
zwrócić je właścicielom.

4) Karlofke, pozostałe po Niemcach w domu Morzyńskiewicza,
stawiące własności p. Adamskiej: Magistrat wy-
płacić nie może, więc p. Adamski stały swe
rejestruje.

6) Podatek od koni: słownie do wniosku p. Komisarza
Policji Pariskowej - uchwalono obciążyć wszystkich
właścicieli koni podatkiem miejskim po marek
dziesięć od konia - na rok 1919. Takoy dozika-
skiej ekwitowo nie wprowadzać.

Rada Delegatów Robotniczych na fotografii.

Protokół z dnia 12 grudnia 1918
Obecni p. p. M. Heimann, Sadowski, Rurikowicz,
Kusalkowski, Kronschn, Jordik, Cykner,
May, Klingner, Müller, Kucerski, H. Bernacki,
Mazurkiewicz, Margulies, Halpern, H. Karski -
Dr. Bonnik, Kalinowski.
Zasłaje adreśtując zawiadomienie
p. Kuniwara pisału Breriuszowi
o nielegalności ^{inwazyjnej} rady
Miejskiej z dnia 12 listopada r. b.
o rozstrzygnięciu się takowej, również
o rezygnacji ze stanowiska Ławika p.
Samuela Bonnikina i o puszczeniu
na wolność prawnego zastępcy
Ławika p. Samuela Jurewskiego.
Wobec ^{przebiegu} tej sytuacji p. Kuniwara pow. Pre-
zidentskiego ~~zabrał H. Bernacki~~ ~~stwierdził~~
~~wniosek kontynuowania przez Radę~~
~~Miejską swej pracy~~ i faktem z dnia
12 listopada r. b. zostali zaskarżeni
wypadkami politycznymi, których skutkiem
było stójenie narych mandatach w
sece Rady delegatów Robotników, dr. Rada
Miejska nowa za swój obowiązek kontynuowania
swej pracy.
Rada Miejska uchwała podjąć w sprawie
1 za krytykę Kuniwara na jedną markę
do paleńska racunie, aż do odstąpienia
Głównego do wniosku p. Kuniwara
Palięci Paliwoni - Rada Miejska uchwała
akceptować wypłaski właścicieli Kuniwara
miejscu na rok 1919 po marce ^{z dnia}
W kwestji wynagrodzenia pracy i do Kuniwara

fundusów dla bezrobotnych Rada Nizka
uchwała, na posiedzeniu 14.12.1934.
na cele robot publicznych, narodził
się projekt na zasadzie prac Komisji
30.12.1934 jedna czwarta części preclimino-
wanych sum nie więcej sumy 800.000
(przeznaczony na rok);

Podwieszenie dachów i muru powłoga
uchwale Rady Miejskiej

Pseudomerges naryn

Th. Bonarts Haagen

J. A. Miller

Ed. Klingens

A. Wansink

K. K. K. K.

22

1496

L. May

Thence to the river.

4 R

Godwin

W. H. H. H.

Protokół posiedzenia Rady Miejskiej z 12 grudnia 1918 r.

LISTA KANDYDATÓW

d o

RADY MIEJSKIEJ

w Tomaszowie-Mazowieckim.

Lista № 1.

1 ✓ Bieżunski Jakób, majster tkacki
 12 ✓ Kolarsztajn Emanuel, buchalter
 13 ✓ Lukter Eugenja, nauczycielka
 5 21 ✓ Skórnicki Paweł, tkacz
 22 ✓ Bernański Abram
 Szpigelman Izrael, tapicer

Lista № 2.

Herszkowicz Izrael, buchalter
 Lichtenstein Daniel, inżynier
 Żemański Jakób, pracownik handlowy
 Verständig Jakób, buchalter
 Rozenbaum Józef, pracownik handlowy
 Wajs Samson, tkacz

Lista № 3.

19 May Leon Witold, pastor
 2 14 Kajzer Oskar, slusarz
 Klingner Edward, wł. domu
 Müller Aleksander, fabrykant
 Müller Eugeniusz, fabrykant
 Altenberger Herman, wł. domu
 Müller Albert, tkacz
 Lange Adolf, oficjalista
 Smidt Karol Oskar, majster fabryczny

Lista № 4.

Bieżunski Benjamin, buchalter
 Jähner Hermann, buchalter
 Karliński Józef, majster
 Rozenberg Szymon, buchalter
 Dohit Markus,
 Czamański Leon, majster

Lista № 5.

Kirszenbaum Mojżesz Luzer, wł. tartaku
 Silber Michał, fabrykant
 Milsztajn Chaim Wolf, kupiec
 Grünberg Abram, kupiec
 Freundlich Izaak, buchalter

Lista № 6.

Lida Nikodem, obywatel
 Ostrowski Kazimierz, obywatel
 Pietrak Wojciech
 Tokarski Franciszek

Matecki Jan, obywatel
 Goździk Roman
 Woicki Bronisław
 Mendrek Józef
 Wiączek Józef

Lista № 7.

98 Freundlich Izaak, buchalter
 24 Rzeszewski Markus, kupiec
 X Frankfurt Bernard, buchalter
 Singer Aleksander Zyskind, kupiec
 Kahane Hirs, kupiec
 Birnawajg Icek, wł. młyna
 Rozenberg Izrael, krawiec
 Wajsberg Markus, kupiec
 Watenberg Izaak, piekarz
 Szpigiel Jonas, kupiec

Lista № 8.

4 Ks. Cichalewski Kazimierz, proboszcz.
 25 Rychter Aleksander, tkacz
 5 Cychner Władysław, tkacz
 20 Dr. Narewski Stanisław, doktor
 9 Goździk Jan, wł. posiadłości
 10 Górecki Józef, robotnik
 24 Rybak Wincenty, naucz. ludowy
 28 Wilczak Jan, rolnik
 22 Ojrzynski Leon, murarz
 24 Blaszkowski Edmund, wł. posiadłości
 11 Gawronski Aleksander, prac. biurowy
 Chmielewski Antoni, wł. posiadłości
 Widerowski Ignacy, tkacz
 Lechowicz Karol, rejent
 Baranowska Marja, robotnica
 Pietruszczak Jan
 Lenczewski Julian, kupiec
 Właszczyk Jan, felczer
 Kiernożycki Eugeniusz, dyrektor szkoły
 Jaworska Anastazja, robotnica
 Kurowski Michał, stolarz
 Kalinowski Kazimierz, kupiec
 Magiera Józef, rolnik
 Gizińska Filomena
 Kawecki Konstanty, kupiec
 Winiarski Teofil, felczer
 Szadkowski Roman, prac. biurowy
 Bednarski Antoni, stolarz
 Owczarski Ignacy, tkacz
 Piekarska Władysława, nauczycielka
 Pruski Bronisław, krawiec
 Wolski E.

Jasiński Jan, cieśla
 Goździk Roman, murarz

Lista № 10.

20 Petrykowski Kazimierz, slusarz
 12 Gruszczyński Stanisław, inżynier
 15 Kamiński Wojciech, fryzjer
 7 Eberle Heronim, robotnik
 18 Lasota Antoni, tkacz
 16 Kotarski Karol,
 24 Nowak Roman, robotnik
 6 Cierpikowski Franciszek, elektrotechnik
 X Stachlewski Józef, tkacz
 X Klepacki Władysław, robotnik
 Lambert Franciszek, tkacz
 Dużyński Jan, slusarz
 Wojtaszek Władysław, robotnik
 Wieteski Władysław
 Deka Antoni, stolarz
 Huzar Czesław, tkacz
 Rudziński Ignacy,
 Drajling Jan, przedzalnik
 Turski Józef, tkacz
 Akerman Bolesław, przedzalnik

Lista № 11.

Landsberg Aleksander, fabrykant
 Bornstein Ignacy, fabrykant
 Heiman Mieczysław, urzędnik
 Weikselfiszowa Anna, nauczycielka
 Aronsohn Józef, urzędnik
 Grünberg Abram, agent
 Salomonowicz Jerzy, majster tkacki
 Dr. Glass Wincenty, lekarz

G ł ó w n y
 Komitet Wyborczy.

Wznowienie wyborów do R.M. 1919

Lista kandydatów do Rady Miejskiej w Tomaszowie Mazowieckim z 1919 r.

11
Protokół z wyborów do Rady Miejskiej w Tomaszowie - Mazowieckim
które odbyły się dnia 9-go Marca 1919 r.

Pierwszy przedstawił rezultat obliczenia oddanych głosów Komitet
Wyborczy VII-go obwodu.

Z otrzymanych 720 kopert zwrócono 79 sztuk.

Głosów oddano 641, z których unieważniono cztery z racji
dopisków na kartkach. Liczba ważnych głosów wynosi 637.

Drugim był Komitet Wyborczy V-go obwodu.

Z otrzymanych 570 kopert zwrócono 26.

Głosów oddano 542, a zatem brakuje dwie koperty z powodu
omyłki przy pierwotnem liczeniu i zawijaniu kopert.

Trzecim był Komitet Wyborczy II-go obwodu.

Z otrzymanych 564 kopert zwrócono 31

Głosów oddano 533 sztuki

Czwartym był Komitet Wyborczy XIV-go obwodu

Z otrzymanych 610-ciu kopert zwrócono 49

Głosów oddano 761, z których jeden z dopiskami unieważniono

Piątym był Komitet Wyborczy XII-go obwodu

Z otrzymanych 767 kopert zwrócono 25 sztuk

Głosów oddano 742

Szóstym był Komitet Wyborczy VI-go obwodu.

Z otrzymanych 722 kopert zwrócono 51 sztuk

Głosów oddano 671, z których sześć unieważniono z powodu że
było po kilka kartek w kopercie.

Siodmym był Komitet Wyborczy X-go obwodu.

Głosów oddano 529

Z otrzymanych kopert zwrócono 50 sztuk, a było 579 sztuk.

Osmym był Komitet Wyborczy XV-go obwodu.

Z otrzymanych 780 kopert i dobranych następnie 20-tu, czyli
z otrzymanych 800 kopert zwrócono 49.

Głosów oddano 751, z których unieważniono dwa z powodu dopi-
sków na kartkach.

Dziewiątym był Komitet Wyborczy XVI-go obwodu

Z otrzymanych 640 kopert zwrócono 39

Głosów oddano 601, z których unieważniono dziewięć, bo
było po kilka kartek w kopercie.

Dziesiątym był Komitet Wyborczy III-go obwodu

Z otrzymanych 885 kopert zwrócono 49

Głosów oddano 836, z których unieważniono cztery z racji do-
pisków na kartkach i włożenia kilku kartek do koperty.

Jedynastym był Komitet Wyborczy IV-go obwodu.

Z otrzymanych 841 kopert zwrócono 17.

Głosów oddano 824, z których unieważniono jeden bo
były na kartce dwa numery.

Dwunastym był Komitet Wyborczy I-go obwodu

Z otrzymanych 844-ch kopert zwrócono 49.

Głosów oddano 795, z których unieważniono trzy, bo
koperty zawierały po dwie kartki

Trzynastym był Komitet Wyborczy IX-go obwodu

Z otrzymanych 684-ch kopert zwrócono 25 sztuk.

Głosów oddano 659, z których unieważniono pięć. W
trzech wypadkach było po dwie kartki w kopercie, - w
dwóch były dopiski na kartkach.

Czternastym był Komitet Wyborczy XI-go obwodu.

Z otrzymanych 710 kopert zwrócono 26 sztuk

Głosów oddano 684, z których unieważniono trzy, bo jed-
na koperta była pusta, a w dwóch po kilka kartek.

Piętnastym był Komitet Wyborczy XIII-go obwodu.

Z otrzymanych 836-ciu kopert zwrócono 35 sztuk.

Głosów oddano 781, z których unieważniono trzy, bo
koperty zawierały po kilka kartek.

Ostatnim oddał Komitet Wyborczy VIII-go obwodu.

Z otrzymanych 727-miu kopert zwrócono 29 sztuk

Głosów oddano 698, z których unieważniono dwa z racji
dopisków na kartkach

Ogółem na wszystkie listy oddano 11205 głosów.

Z tego padło na listę No I 2037 głosów

No II 208 "

No III 752 "

No IV 110 "

No V 271 "

No VI 110 "

No VII 719 "

No VIII 3875 "

No X 2610 "

No XI 313 "

Razem jak wyżej wymieniono 11205 głosów

Zapisanych do głosowania na 33300 mieszkańców było 12376 osób;

z tych brało udział w głosowaniu 11205 osób, czyli 33,6% ogółu

ludności, a 90% zapisanych do głosowania.

Protokół z wyborów Rady Miejskiej z 9 marca 1919 r.

Karol Kotarski – przewodniczący Rady Miejskiej.

Stanisław Gruszczyński – prezydent miasta Tomaszowa Mazowieckiego.